
Aika 06.03.2024, klo 14:00 - 16:42

Paikka Maantiekadun auditorio Pori/Teams

Käsitellyt asiat

- § 12 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- § 13 Kokouksen pöytäkirjantarkastajat**
- § 14 Satakunnan hyvinvointialueen muutosohjelma**
- § 15 Vammaispalveluiden ajankohtaiset asiat**
- § 16 Satakunnan hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelma**
- § 17 Aikuisten palveluiden lautakunta, talous**
- § 18 Vastine valtuustoaloitteeseen koskien silmäterveyden seurannan kehittäminen Satakunnan hyvinvointialueella**
- § 19 Aikuisten palveluiden lautakunta, lautakunnan jäsenten esiintuomat asiat**
- § 20 Tiedoksi merkittävät asiat**
- § 21 Muut asiat**

Saapuvilla olleet jäsenet

Johanna Rantanen, puheenjohtaja
Arto Nurmi, 1. varapuheenjohtaja, saapui 14:22
Minna Grönman, 2. varapuheenjohtaja
Tanja Koivuniemi, Teams
Petri Lahtinen
Jouni Lehto
Maarit Pirinen, saapui 14:07
Johanna Siitari, poistui 16:22
Erja Starck
Tinja Tähtinen, Teams
Heikki Uljas
Teemu Valtonen, Teams
Maarit Viikilä
Jarkko Viljanen

Muut saapuvilla olleet

Aija Valo, sihteeri
Matti Järvinen, esittelijä
Vesa Kiiski, § 15
Sari-Helena Landvik, § 15
Anneli Lehtimäki, § 16
Harri Lehtonen, Teams, §:t 12-16
Kalevi Mäkipää, § 14

Poissa

Minka Leino-Holm
Lasse Sulo

Allekirjoitukset

Johanna Rantanen
Puheenjohtaja

Aija Valo
Sihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Satakunnan hyvinvointialue 05.04.2024 klo 12:43. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

Petri Lahtinen

Jouni Lehto

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Yleisesti nähtävillä Satakunnan hyvinvointialueen verkkosivuilla sata.cloudnc.fi

Saila Hohtari, toimialuejohtaja

---

§ 12**Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus****Ehdotus**

Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Käsittelyjärjestykseksi hyväksytään esityslista.

Päätös

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Käsittelyjärjestykseksi hyväksyttiin esityslista muilta osin, paitsi pykälä 16 päätettiin käsitellä ennen pykälää 14.

---

§ 13**Kokouksen pöytäkirjantarkastajat**

Hallintosäännön 153 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

Ehdotus

Pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Petri Lahtinen ja Jouni Lehto.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

---

§ 14**Satakunnan hyvinvointialueen muutosohjelma**

SATAHADno-2024-445

Valmistelija / lisätiedot:
Anneli Lehtimäki
anneli.lehtimaki@sata.fi

Liitteet

1 Muutosohjelman esittely aikuistentoimialueen lautakunta 6.3.2024

Muutosjohtaja Anneli Lehtimäki kertoo muutosohjelman ajankohtaiset asiat.

Ehdotus

Esittelijä: Matti Järvinen

Lautakunta päättää

- merkitä tiedoksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

---

§ 15

Vammaispalveluiden ajankohtaiset asiat

SATAHADno-2024-302

Valmistelija / lisätiedot:
Matti Järvinen
matti.jarvinen@sata.fi

Liitteet

- 1 Vammaispalveluiden asumisen ja päiväaikaisen toiminnan palvelujen ajankohtaiset asiat.pdf
- 2 Vammaispalveluiden sosiaalityön ja vaativan tuen palvelut, ajankohtaiset.pdf

Vammaispalveluiden vastuualuejohtajat Vesa Kiiski sekä Sari Landvik kertoo vammaispalveluiden ajankohtaisista asioista.

Ehdotus

Esittelijä: Matti Järvinen

Lautakunta päättää:

- merkitä tiedoksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

---

§ 16**Satakunnan hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelma**

SATAHADno-2024-377

Valmistelija / lisätiedot:

Anneli Lehtimäki

anneli.lehtimaki@sata.fi

Käydään keskustelua Palveluverkkosuunnitelmasta 2030.

Ehdotus

Esittelijä: Matti Järvinen

Lautakunta päättää:

- merkitä tiedoksi palveluverkkosuunnitelman 2030.

Kokouskäsitely

Projektijohtaja Kalevi Mäkipää oli kertomassa palveluverkkosuunnitelman ajankohtaisista asioista.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

---

§ 17**Aikuisten palveluiden lautakunta, talous**

SATAHADno-2024-301

Valmistelija / lisätiedot:
Saila Hohtari
saila.hohtari@sata.fi

Liitteet

1 Talousraportti 2023, Aikuisten palvelujen toimialue

Vastuualuejohtaja kertoo ajankohtaiset asiat taloudesta jaksolla 1-12/2023 ja sen kriittiset kohdat.

Ehdotus

Esittelijä: Matti Järvinen

Lautakunta päättää:

- merkitä tiedoksi talousraportin ajalta 1-12/2023 .

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Ikääntyneiden palveluiden lautakunta, § 6, 29.02.2024
Aikuisten palveluiden lautakunta, § 18, 06.03.2024**§ 18****Vastine valtuustoaloitteeseen koskien silmäterveyden seurannan kehittäminen Satakunnan hyvinvointialueella**

SATAHADno-2024-1158

Ikääntyneiden palveluiden lautakunta, 29.02.2024, § 6

Valmistelijat / lisätiedot:

Anna Kuromaa, Marjo Seppänen, Anna Jaatinen

anna.kuromaa@sata.fi, marjo.seppanen@sata.fi, anna.jaatinen@sata.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 11.12.2023, Silmäterveyden seurannan kehittäminen Satakunnan hyvinvointialueella

Aloitteen mukaan tavoitteena on uudistaa vastuullisesti silmäterveyspalveluiden saatavuutta, lyhentää hoitopäätösjonoja ja mahdollistaa nykyistä kustannustehokkaampi silmäterveyden seuranta lähellä potilasta. Malli perustuu optikkoliikkeissä työskentelevien optometristien ammatillisen osaamisen ja resurssien nykyistä laajempaan hyödyntämiseen.

Silmätautien erikoislääkärin ja optometristin koulutukset

6-vuoden yliopistossa suorettavan lääkärikoulutuksen lisäksi silmätautien erikoislääkärin koulutus sisältää runsaasti teoreettista koulutusta, erikoislääkärikuulustelun ja yhteensä viiden vuoden työkokemuksen kunnallisesta terveydenhuollosta. Vaadittavasta työkokemuksesta vähintään 9 kk tulee terveyskeskuksesta, 1-2 vuotta keskussairaalan silmätautien yksiköstä ja 2-3 vuotta yliopistosairaalan silmätautien yksiköstä. Erikoistuvan lääkärin työskentely silmätautien yksikössä tapahtuu erikoislääkärin ohjauksessa. Koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri tulee vähintään 8000 tuntia kokemusta silmänsairauksien tutkimisesta ja hoidosta.

Optometristi on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka työnkuvana on näöntutkimus, silmälasien ja piilolinssien määrittäminen sekä käytön opastaminen. Optometrian tutkinto-ohjelman laajuus on 210 opintopistettä eli noin 3,5 vuotta. Tutkintoon kuuluu 15 opintopisteen laajuinen kokonaisuus "silmiä terveydentilan tutkiminen". Yksi opintopiste vastaa 27 tunnin työpanosta. Aiemmin valmistuneiden optikoiden on mahdollista suorittaa lisäkoulutuksena diagnostisten lääkeaineiden käyttökoulutus (ns. pro auctore-koulutus), jossa käsitellään myös silmänsairauksia. Tämän maksullisen koulutuksen laajuus on 6 opintopistettä. Koulutuksen jälkeen optikko ei saa määrätä asiakkaalle lääkkeitä, mutta hän saa käyttää vastaanotto toiminnassa silmän pintaa puuduttavia ja mustuaista laajentavia tippoja. Optometristin koulutukseen ei sisälly mitään kliinistä palvelua silmätautien yksikössä, jossa olisi mahdollista perehtyä silmänsairauksien toteamiseen teorian lisäksi myös käytännössä. Yksityissektorilla optometristi toimii usein ilman silmälääkärin ohjausta. Suurella osalla optometristien myöhemmin työssään kohtaamista asiakkaista ei ole silmänsairauksia, joten optometristien mahdollisuudet perehtyä omatoimisesti

silmäsairauksien tutkimiseen ja hoitoon omassa työssään ovat vähäisiä verrattuna silmätautien erikoislääkärikoulutukseen.

Silmälääkärin ja optometristin toiminnan lakisääteiset erot

Laillistettu lääkäri päättää ammattihenkilölain 22 §:n 1 momentin mukaan potilaan lääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärittämisestä ja siihen liittyvästä hoidosta. Muilla kuin lääkäreillä ei siten ole oikeutta tehdä lääketieteellisiä diagnooseja ja määrittellä niiden perusteella valittavaa hoitoa.

Optometristi on erityisesti näönhuollon asiantuntija. Optometristilla ei ole oikeutta tehdä lääketieteellisiä diagnooseja, sulkea pois diagnooseja tai arvioida niiden perusteella tarvittavaa hoitoa. Optometristi ei saa itsenäisesti määrätä silmälaseja sellaiselle potilaalle, jonka näöntarkkuus jää normaalin alapuolelle, jolla on silmäsairaus, jonka silmämunaan on tehty leikkaus, tai jonka ikä on alle kahdeksan vuotta. Valviran ja aluehallintovirastojen edeltäjät Terveystieteiden tutkimuskeskus ja lääninhallitukset ovat todenneet yhteisenä kannanottonaan vuonna 2007, että kun silmätautien erikoislääkäri on tutkinut silmäsairautta sairastavan potilaan, hän voi ohjata potilaan optometristille silmälasien määritystä varten ja antaa samalla optometristille luvan lasien määrittämiseen määritellyn ajan (esim. 6 kk) kuluessa silmälääkärin tutkimuksesta. Valvontaviranomaisten käsityksen mukaan tällöin ei ole kyse ammattihenkilöasetuksen 16 §:ssä tarkoitettusta itsenäisestä lasien määräämisestä.

Optometristien toimiminen silmäterveyden asiantuntijoina

Optinen toimiala (Näe ry) haluaa esiintyä silmäterveyden asiantuntijana ilman asianmukaista osaamista tai viranomaisvalvontaa. Näe ry on markkinoinut voimakkaasti ajatusta optometristeista silmäterveydenhuollon keskeisinä toimijoina, joille se haluaisi läheteoikeuden julkisen sektorin erikoissairaanhoidon. Optinen toimiala on laskenut hyötyvänsä tästä uudesta liiketoiminnasta jopa kymmeniä miljoonia euroja. Liiketoiminnan kasvattaminen silmäsairauksien hoidon puolelle ei kuitenkaan synny ilman ongelmia. Näe ry on toteuttanut vuosina 2014-2016 Tekes-hankkeen, jossa pilotoitiin hyvin samankaltaista mallia kuin nyt aluevaltuuston aloitteessa ehdotetaan. Hankkeen julkilausuttuna tavoitteena on ollut muodostaa valtava sairaus- ja potilaspotentiaali, jolla tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä optisen toimialan palveluntarjoajille. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta (ETENE) on todennut hankkeeseen liittyneen vakavia tutkimuseettisiä ongelmia. Etene on todennut, että Näe ry:n Tekes-hankkeen perusteena oleva näkemys terveydenhuollon teknologian hyödyntämisestä sivuuttaa terveydenhuollon etiikan lähtökohdat, eikä se ota huomioon potilaille ja yhteiskunnalle aiheutuvia vaikutuksia.

Seurannan summittainen hajauttaminen johtaa hiottujen palveluketjujen pirstoutumiseen ja kustannusten kasvuun. Optikkoliikkeillä on eri laitteet ja ohjelmistot, jotka eivät keskustele keskenään. Silmätautien suurten potilasryhmien seurannassa tutkimustulosten vertailu on keskeistä. Yhteistyötä optikoiden kanssa voidaan lisätä, mutta sen täytyy tapahtua lääkärin valvonnan alaisena jo lakiinkin perustuen. Monissa julkisissa silmäyksioissä on optikoiden toimia. Tällöin he työskentelevät tosiasiallisesti hoitotiimien jäseninä ja lääkärin ohjauksessa sairaanhoitajien tapaan, eivätkä itsenäisinä toimijoina ilman lääkärinkonsultaation

mahdollisuutta. Satasairaalassa työskentelee kaksi sairaalaoptikkaa. Silmätautien tämän hetkiselä lääkäriresurssilla sairaalassa työskentelevillä erikoislääkäreillä ei ole mitään mahdollisuutta toimia ulkopuolisten optikkoliikkeiden valvovina lääkäreinä. Pitkien hoitonojen syy ei ole tutkimuksiin pääsy, vaan tutkimuksista saatavien tulosten analysointi ja hoitopäätösten tekeminen niiden pohjalta. Näihin tarvitaan lääkärien asiantuntemusta. Lääkärien työpanosta on jo nyt vapautettu siirtämällä soveltuvia tehtäviä lääkärien valvonnassa toimiville optikoille ja sairaanhoitajille, mutta erotuksena optikkoliikkeissä työskenteleeviin optometristeihin sairaalassa lääkäri on aina paikalla konsultoitavissa.

Suomalaisten silmäterveydenhuollon kustannuksia ei saada lasketuksi laskemalla hoidon laatua ja lisäämällä hoitoketjuun ylimääräisiä portaita. Silmäsauroksien tunnistamisen ja hoidon tulisi tapahtua yhteiskunnan valvonnassa ja tukemana, eikä sitä saisi ulkoistaa pelkästään yksityisille yrityksille. Tämä pitäisi pystyä järjestämään jatkossa jo perusterveydenhuollon tasolla esim. terveyskeskuksissa työskenteleviä optometristejä hyödyntäen.

Palvelusetelimahdollisuus on tarjolla parhaillaankin silmätautien poliklinikkakäynteihin, mutta yhtäkään palveluntarjoajaa ei ole ilmoittautunut palveluntuottajaksi. Voidaan siis kysenalaistaa myös se, saavatko optikkoliikkeet tähän toimintaan mukaan yksityissilmälääkäreitä ja mikä tuolloin olisi toiminnan kustannus. Itse asiassa optikkoliikkeiden silmälääkärit lähettävät tälläkin hetkellä potilaita kuvantamistutkimuksiin Satasairaalan silmäyksikköön. Esim. osa hoitotakuuseen kuuluvista potilaista haluaa käydä yksityissilmälääkäriin vastaanotolla kotipaikkakunnallaan, mutta ei ole valmis maksamaan tutkimuksista optikkoliikkeen veloittamaa hintaa, joka on sairaalan poliklinikkamaksua korkeampi. Tämä toiminta silti hyödyttää molempia osapuolia, kun sairaalan ei tarvitse käyttää silmälääkäriresurssia hoitovastuun pisyessä yksityissilmälääkäriillä potilaan kustantamana, mutta potilas saa hoitotakuuseen kuuluvat tutkimukset edullisemmin.

Optikkoliikkeiden optometristien ammattitaitoa on jo nykyisin hyödynnetty koululaisten näöntutkimuksissa, mikä on lainmukaista ja järkevää toimintaa. Tämä toiminta on tarkoituksenmukaista laajentaa kattamaan koko Satakunnan hyvinvointialue. On kuitenkin huomioitava, että optometristeillä ei ole lain mukaan läheteoikeutta erikoissairaanhoidoon, joten lähete pitää edelleen tulla esim. koululääkäriin arvioon perustuen.

Optikkoliikkeiden optometristeille on myös ohjattu esim. soveltuvien osien glaukoomapotilaiden silmänpainekontrolleja niin, että paineenmittaus onnistuu omalla kotipaikkakunnalla ja potilas ilmoittaa paineen sairaalan silmäyksikköön. Näin toiminta on potilaslähtöistä, kun potilas saa palvelun läheltä ja poliklinikkamaksua huokeampaan 10-20 euron hintaan. Iso osa potilaiden painekontrolleista ei kuitenkaan sovellu tähän toimintatapaan, koska osalla tarvitaan lisätutkimuksia tai lääkäriin antamaa hoitoa.

Sairaalan optikot tekevät piilolasisovituksia apuvälinesovituksena tietyille erityisryhmille, esim. keratoconuspotilaat. Piilolasisovitukset ovat nimenomaan optometristien ammattitaitoa vaativia. Piilolasisovitukset eivät kuulu silmälääkärien koulutukseen. Satakunnassa on optikkoliikkeissä vain yksittäisiä optometristejä, joille

---

voidaan ohjata maksusitoumuksella näitä potilaita. Maksusitoumuksilla toteutettaville piilolasisovituksille olisi tarvetta, jotta sairaalaoptikoille saataisiin ohjattua enemmän esim. karsastuspotilaiden haastavia tutkimuksia silmälääkärin valvonnassa.

Ehdotus

Esittelijä: Jaana Männikkö

Lautakunta päättää:

- merkitä tiedoksi esitetyn vastineen ja ehdottaa, että aluehallitus merkitsee vastineen tiedoksi ja lähettää aloitteen ja vastineen aluevaltuustolle;
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Aikuisten palveluiden lautakunta, 06.03.2024, § 18

Valmistelija / lisätiedot:

Anna Kuromaa, Marjo Seppänen, Anna Jaatinen
anna.kuromaa@sata.fi, marjo.seppanen@sata.fi, anna.jaatinen@sata.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 11.12.2023, Silmäterveyden seurannan kehittäminen Satakunnan hyvinvointialueella

Asian käsittely ikääntyneiden palveluiden lautakunnan kokouksessa 29.2.2024 § 6.

Ehdotus

Esittelijä: Matti Järvinen

Lautakunta päättää:

- merkitä tiedoksi esitetyn vastineen ja ehdottaa, että aluehallitus merkitsee vastineen tiedoksi ja lähettää aloitteen ja vastineen aluevaltuustolle.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Tiedoksi

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden lautakunta

---

§ 19**Aikuisten palveluiden lautakunta, lautakunnan jäsenten esiintuomat asiat**

SATAHADno-2024-302

Valmistelija / lisätiedot:

Saila Hohtari

saila.hohtari@sata.fi

Kuullaan jäsenten esiintuomat asiat.

Ehdotus

Esittelijä: Matti Järvinen

Lautakunta päättää:

- merkitä tiedoksi lautakunnan jäsenten esiintuomat asiat

Kokouskäsitely

Lautakunta keskusteli alla olevista asioista:

- Minna Grönman toi positiivisen palautteen päihde- ja mielenterveys laituskuntoutuksesta ja kuntoutukseen pääsystä.
- Johanna Rantanen kysyi Savo Partners tilanteesta ja asiasta keskusteltiin. Asiaan palataan, kun selvittelyt ovat valmiit.
- Jarkko Viljanen kysyi omavalvonnan puolivuotisraportista, otetaan seuraavassa kokouksessa listalle.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Eriävä mielipide

---

§ 20**Tiedoksi merkittävät asiat**

Oheismateriaali

1 Selvitys sosiaalisen luototuksen käsittelyajoista.pdf

Tiedoksi merkittävässä asioissa:

1. selvitys sosiaalisen luototuksen käsittelyajoista
2. eroaminen aikuisten palveluiden lautakunnan jäsenyydestä, Isokorpi Kristiina

Ehdotus

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

§ 21

Muut asiat

Valmistelija / lisätiedot:

Saila Hohtari

saila.hohtari@sata.fi

Ei muita asioita.

Päätös

Ei muita asioita.

Muutoksenhakukielto

§12, §13, §14, §15, §16, §17, §18, §19, §20, §21

Muutoksenhakukielto

Päätöksestä ei saa tehdä lain hyvinvointialueesta 141 §:n nojalla oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.